

Frankfurt a/M 13.11.1918 x)

Rakas äiti,

Kiitos rakas äiti kirjeestä. Oli kovin hauskaa saada se, semminkin kun Lillin kirjeet jostain käsittämättömästä syystä eivät ole tulleet perille. Ainoastaan yhden kirjeen olen häneltä saanut - missä lie muut makaavat. Epäilemättä teitä siellä kotona eniten huvittaa saada tietoja tulevasta kuninkaastamme ja hänen perheestään.

Kun ensin näkee prinssin niin tuntee melkein pettymystä. Ei mitään erikoisen majesteetillista, päinvastoin jotakin kärsivää. Ulkonäkö - taikka paremmin sanottuna - ulkonainen vaikutus on verrattavissa siihen minkä Danielson-Kalmari ensin tekee. Mutta mitä enemmän hänen kanssaan on, sitä enemmän ainakin minä olen tullut vakuutetuksi siitä, että hän on kuninkaaksi juuri Suomeen sopiva.

Ensinnä on hän hyvin vaatimaton: hän on esim. nimenomaan tahtonut kulkea sotilasuransa niin kuin tavallinen sotilashenkilö, ilman niitä helpotuksia, joita hän syntyperänsä perusteella olisi saanut. ”Minä olen tähän saakka rauhallisesti istunut nurkassani, yhtenä miljoonista” hän kerran lausui; samoin kuinka hän ei ole rikas, vaan on koettanut säästeliäästi elää j.n.e. Mutta ennen kaikkea on hän kovin omantunnontarkka ja oikeudenmukainen. Hän ikään kuin koettaa taistella itselleen vakaumuksen jossain asiassa, ei jätä vastakkaisia mielipiteitä helposti syrjään ennenkuin on ne punninnut. Siinä suhteessa hän taasen ilmeisesti muistuttaa Hermansonia. Samoin kuin siinä, että hän koettamalla koettaa selittää käsityksensä niin ettei vain väärinymmärrystä syntyisi, tullen siinä usein - kuten Hermansonkin - puhuneeksi liikakin pitkään.

Myös on hän erinomaisen ystävällinen. Minä välistä oikein melkein häpeän sitä kiitosten ylenpalttisuutta, jonka osakseni jostakin esitelmästä tai muusta vähäpätöisyydestä saan. Sekä kansanomaisella käytöksellään että uskollisuudellaan - hän lienee persoonallisesti Saksan rakkaimpia ruhtinaita - on hän täällä saavuttanut kaikkien kansankerrosten suosion - täällä Frankfurtissa, joka epäilemättä on Saksan porvarillisesti demokraattisin kaupunki - ”vaikka olenkin prinssi” - kuten hän kerran asiasta lausui.

Prinsessa on suoraluontoinen, vaatimaton ja ystävällinen. Eräs professori täällä, jonka tapasin, erityisesti huomautti kuinka miellyttävän vaikutuksen hänen yksinkertainen esiintymisensä jo kadullakin tekee. Ei mitään loisteliaisuutta puvussa, eikä suuria gestejä - ”näkee vain, että hän on paremmasta perheestä”. Itse hän tarjoaa teetä pöydässä ja välillä luultavasti hommaa taloudessa (?) ja neuloo käsitöitä.

Vielä puhuakseni hyvin kasvatetuista ja kohteliaista ja reippaista pojista. Niitähän on elossa vain kahdet kaksoset. Toiset kummassakin parissa harrastavat taideasioita tai sen lähellä olevia seikkoja - toiset on käytännöllisiä, urheilijoita. Jälkimmäisiin kuuluu perintöruhtinaaksi tuleva Wolfgang. Suora, reipas, luonteeltaan tasainen ja vaatimaton - mielestäni aivan verrattoman sopiva vastaiseksi kuninkaaksi.

Pianpa äiti saattaa luulla, että olen tullut vallan rojalistiseksi kun näin ylistysvirsiä vetelen. Ei siitä kuitenkaan tähän aikaan täällä ole pelkoa, kun ”kaksikymmentä kaksi kruunua vierii pitkin katukiviyttä” kuten eräs lehti tuonnoin lausui. Omituista oli että täälläkin jouduin näkemään vallankumouksen. Tähän saakka se on mennyt kutakuinkin rauhallisesti - vähän kansaa liikkeellä,

vähän ammuntaa j.n.e. - samaan malliin kuin kotona. Mutta ainakin suunta on toinen. Siellä sensuuri, täällä sananvapaus, siellä kokoontumiskieltoja - täällä täysi vapaus, siellä vangitsemisia - täällä ei ainoataan, siellä ryöstöjä - täällä jo arkebuseerattu, jotka sellaista ovat yrittäneetkin. Jos Saksan kansa todella loppuun saakka jaksaa ylläpitää sen järjestyksen ja kurin, joka tähän saakka on vallinnut, täytyy sitä todella ihailia.

Minun piti päästä lähtemään jo tällä viikolla. Holma, jonka piti tulla tänne ei kuitenkaan ole vielä tullut. Toivottavasti pääsen ensi viikolla ja hyvin kernaasti jo tulenkin kotiin.

Lämpimät parhaat terveiseni,

äidin Antti

x) siis kaksi päivää Saksan antautumisesta ja maailmansodan loppumisesta – ihmeellistä ettei siitä ole mitään mainintaa kirjeessä (kopioijan huom.)